

D • N

2/9 1948

Utrikesdebatten och valen

Frågan om Sveriges utrikespolitik har nästan helt stått utanför valstriden. De misslyckade försöken från kommunisternas och några socialdemokraters sida att angripa anhängarna av en samverkan väster ut som krigshetsare har varit sådana undantag som bekräftar regeln. I övrigt har man utgått från att valen bör hållas på de inrikespolitiska frågorna, och endast på dessa.

Skälen härtill är lika starka som uppenbara. Samtliga demokratiska partier har i riksdagen likaväl som i sina valmanifest anslutit sig till den linje som av sina förespråkare kallas neutralitetens och av sina kritiker isoleringens. Å andra sidan är det väl känt att inom alla dessa partier skilda uppfattningar gör sig gällande och att många är tveksamma och inte vill binda sig för framtiden. Slutligen har det under debattens gång blivit allt tydligare att flera olika möjligheter till samverkan med Norden och Väster finns och att dessa möjligheter kräver ytterligare utredning och fördjupat meningsutbyte. Det är av alla dessa skäl givet att frågan bör anstå till efter valen.

Ett par principiella anmärkningar är likväl i det närvarande läget på sin plats. Den diskussion som är att vänta i

framtiden bör utgå från det allmer påtagliga faktum att USA och Brysselstaterna i en konsolidering av Väster ser en väg att rädda freden. En samling med aggressiva syften är icke blott motbudande, utan med hänsyn till alla de engagerade staternas ställning och syften otänkbar, medan en samverkan som siktar till att bevara freden och att genom sin styrka förbereda avspänningen har stora chanser att bli stabil och framgångsrik. Efter de senaste månadernas händelser och uttalanden bör det för alla ha blivit klart att de amerikanska statsmännen behärskas av denna vilja till fred genom samarbete och att deras initiativ — hur man än ställer sig till dem — måste upptas i denna anda.

Likaså har utvecklingen givit vid handen att en samverkan de nordiska staterna emellan icke blott är en mycket dålig ersättning för en mer allmän samverkan, utan över huvud icke går att ävägbringa annat än som led i ett större sammanhang. Danmark och framför allt Norge anser sig icke kunna vinna trygghet blott genom någon form av skandinavisk allians — de har klart för sig att isoleringen icke blir mindre riskabel och mindre gagnlös därför att tre små stater gemensamt söker praktisera den. Valet står därför mel-

lan nordisk och västlig samverkan eller isolering gentemot både Norden och Väster.

De ryska uttalandena visar, det är den tredje faktor som här skall beröras, att någon gunst från detta håll icke är att vinna genom uppgivande av alla tankar på samverkan. Ryssarna betraktar redan en anslutning till Marshallplanen som en anslutning till Väster, och en nordisk samverkan betecknas som en mot östblocket ovänlig handling. För närvarande driver Ryssland till det yttersta den politiska linje som blott i underkastelsen ser ett bevis på fredliga avsikter. Det är att hoppas att en mer kompromissvänlig eller rent av en motverklig avspänning syftande ståndpunkt skall bli bestämmande för Moskva sedan väststaterna klarlagt sin vilja att försvara sitt oberoende och hålla samman.

Den kursändring i Sveriges utrikespolitik som enligt många mening vore en stor insats i fredens intresse kan inte tänkas komma till stånd utan en bred anslutning inom valmanskåren och folkrepresentationen. Att en eventuell icke socialistisk majoritet skulle driva igenom ett sådant beslut mot en socialdemokratisk minoritet är ett orimligt hugsrott, som sannolikt inte tas på allvar av dem som fört fram det. En till enighet gränsande samling av de demokratiska partierna är här nödvändig. Utvecklingen ute i världen, fördomsfritt observerad och diskuterad, kan väntas inom en icke avlägsen framtid leda till denna gemenskap på nya linjer.